

ಬೇಸರವಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ಖಿನ್ನತೆಯೇ? ಬಹಳಷ್ಟು ಜನರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಎಷ್ಟು ದಿನ ಸತತವಾಗಿ ದುಃಖಿರಬೇಕು, ಅದರ ಜೊತೆಗೆ ಇತರ ಲಕ್ಷಣಗಳೇನು, ಇವೆಲ್ಲಾ, ಎಂ.ಡಿ. ಮಾಡಿದ ಮನೋವೈದ್ಯರಿಗೆ ಗೊತ್ತಿರಬಹುದೇ ಹೊರತು ಇತರ ವೈದ್ಯರಿಗೂ ಗೊತ್ತಿರಲಾರದು.

ಇಂದು ಮನೋರೋಗಗಳಿಗೂ ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾದ ತಳಹದಿ ದೃಢವಾಗಿಯೇ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಸಕ್ಕರೆ ಕಾಯಿಲೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ರಾಸಾಯನಿಕ ಏರುಪೇರುಗಳು ಉಂಟಾಗುವವೋ, ಹಾಗೆಯೇ ಮೆದುಳಿನ ಹಲವು ಬದಲಾವಣೆ ರಾಸಾಯನಿಕ ಏರುಪೇರು, ಮಾನಸಿಕ ಕಾಯಿಲೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಮನೋವೈದ್ಯನಿಗೆ ತನ್ನ ಅನುಭವ, ಅಧ್ಯಯನದಿಂದ ಕಾಯಿಲೆ ಇಂಥದ್ದೇ ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಖಚಿತವಾಗಿ ಇಂದು ಸಾಧ್ಯ. ಇದನ್ನು ನಿರೂಪಿಸಲು ಪರೀಕ್ಷೆಗಳೂ ಇವೆ. ಆದರೆ ಅವು ಬಹು ದುಬಾರಿ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಾಗಾಗಿ ಬರುವ ಸಮಸ್ಯೆಯೆಂದರೆ, ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಮಾನಸಿಕ ಕಾಯಿಲೆ ಉಂಟಾದಾಗ ಆತನಿಗೆ 'ಕಾಯಿಲೆ ಇದೆ' ಎಂದೇ ಇತರರು ನಂಬದಿರುವುದು. ಹಾಗೆಯೇ ಒಬ್ಬ ವ್ಯಕ್ತಿ ತನಗೆ 'ಖಿನ್ನತೆ' ಇದೆ ಎಂದು ಹೇಳಿದರೆ, ಅದು 'ಇಲ್ಲ'ದಿರುವ ಸಾಧ್ಯತೆಯೂ ಇದೆ. ಆತನಿಂದ ಸೌಲಭ್ಯಗಳ, ಹಕ್ಕುಗಳ ದುರುಪಯೋಗವೂ ಆಗಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ!

ಇದು ಒಂದು ತರಹದ ಸಮಸ್ಯೆ. ಇನ್ನೊಂದು ಬೇರೆಯೇ ತರಹದ್ದು. ಮಾನಸಿಕ ಕಾಯಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಕಾಯಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ 'ಒಳನೋಟ' (insight) ಎಂಬ ಅರಿವು ರೋಗಿಗೆ ಇರಲಾರದು. ಅಂದರೆ ತಲೆನೋವು ಬಂದಾಗ ನಮಗೆ 'ನೋವು ನನಗೇ ಬಂದಿದೆ' ಎಂಬುದು ಗೊತ್ತಾಗುತ್ತದೆ. ನೋವನ್ನು ಗುರುತಿಸುವ ಒಳನೋಟ ನಮಗೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಅದರಿಂದಲೇ ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ತಡವಾಗಿಯೇ ಆದರೂ ನಾವು ಯಾರದ್ದೇ ಒತ್ತಾಯವಿಲ್ಲದೆ ವೈದ್ಯರ ಬಳಿ ಹೋಗುತ್ತೇವೆ, ಚಿಕಿತ್ಸೆ ಪಡೆಯುತ್ತೇವೆ. ಆದರೆ 'ಸಿಜೋಫ್ರೀನಿಯಾ' ದಂತಹ ಕಾಯಿಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಈ 'ಒಳನೋಟ' ದ ಕೊರತೆಯಿರಲು ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಆಗ ಕಾಯಿಲೆಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ತನ್ನ ದೇಹದಲ್ಲಿನ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿ ಗುರುತಿಸಲು ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗದೆ, ಚಿಕಿತ್ಸೆಗೆ ಒಳಪಡಲೂ ಆತ ಒಪ್ಪಲಾರ. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಸ್ವತಃ ರೋಗಿ ಮತ್ತು ಆತನ ಕುಟುಂಬ ಇಬ್ಬರೂ ಕಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಅಪಾರ ನೋವು, ನರಳುವಿಕೆಗೆ ಒಳಗಾಗುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಕಾಯಿಲೆ ಇರುವ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ಚಿಕಿತ್ಸೆ ನೀಡದಿರುವುದು ಹಾಗೂ ಕಾಯಿಲೆ ಇರದಿರುವ ವ್ಯಕ್ತಿ ಈ ಕೆಲಸದಿಂದ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಎರಡೂ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ

ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯಕ್ಕಿಂತೇ ಇರುವ ಕಾನೂನಿನ ಬಗ್ಗೆ ನಾವು ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

ಸೆರೆಮನೆಯ ಪ್ರತಿರೂಪ!

ಭಾರತದಲ್ಲಿ 18ನೇ ಶತಮಾನಕ್ಕೂ ಮೊದಲು ಮನೋರೋಗಿಗಳನ್ನು ಸಮಾಜ ನಿಭಾಯಿಸುತ್ತಿದ್ದ ರೀತಿ ಜೈಲಿನಲ್ಲಿ ಇಡಬೇಕಾದ ಅಪರಾಧಿಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಜಗತ್ತಿನ ಎಲ್ಲೆಡೆ ಇದೇ ರೀತಿಯಿತ್ತು. ಅದಕ್ಕೇ ಮಾನಸಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳು ಎಂದರೆ ಸೆರೆಮನೆಯದೇ ಇನ್ನೊಂದು ರೂಪ ಎನ್ನುವ ಕಲ್ಪನೆ ಈಗಲೂ ಇದೆ. ಈಸ್ಟ್ ಇಂಡಿಯಾ ಕಂಪೆನಿ 18ನೇ ಶತಮಾನದ ಕೊನೆಯ ಭಾಗದಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನಲ್ಲಿದ್ದ ಮಾನಸಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳ ರೀತಿಯಲ್ಲಿಯೇ ಭಾರತದಲ್ಲಿಯೂ ಪಾಶ್ಚಾತ್ಯ ಚಿಕಿತ್ಸಾ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಮಾನಸಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳನ್ನು ನಿರ್ಮಿಸಿತು. ಇದರಲ್ಲಿ ದಾವಿಲಾಗುತ್ತಿದ್ದ ಬಹುತೇಕ ರೋಗಿಗಳು ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಸೈನಿಕರು. ಒಂದೊಮ್ಮೆ 6 ತಿಂಗಳು ಅವರು ಗುಣಮುಖರಾಗದಿದ್ದರೆ ಕಂಪೆನಿ ಅವರನ್ನು ತನ್ನ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲಿ ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ರವಾನಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ಸಮಸ್ಯೆ ಏನಾಯಿತೆಂದರೆ ಸೈನಿಕರು ಸ್ವದೇಶಕ್ಕೆ ಮರಳಲು ಉತ್ಸುಕರೂ ಆಗಿರುತ್ತಿದ್ದುದರಿಂದ ಯಾರು ನಿಜವಾಗಿ 'ಕಾಯಿಲೆ' ಹೊಂದಿರುವವರು, ಯಾರಿಗೆ ಕಾಯಿಲೆ ಇಲ್ಲದೆ ನಟಿಸುತ್ತಿರುವವರು ಎಂಬುದನ್ನು ಕಂಡುಹಿಡಿಯಲು ಸಾಕಷ್ಟು ಮನೋವೈದ್ಯರೂ ಇರಲಿಲ್ಲ. ಇಂತಹ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ, 1851ರಲ್ಲಿ ಬ್ರಿಟಿಷ್ ಭಾರತದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾನೂನು ಉದ್ಭವವಾದದ್ದು. "Lunatic Removal act" ಎಂಬ ಈ ಕಾನೂನು ಸುಮಾರು 40 ವರ್ಷ ಜಾರಿಯಲ್ಲಿತ್ತು, 1891ರಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹಿಂತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಆಡಳಿತ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರಷ್ಟೆ, ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಮಾನಸಿಕ ಆರೋಗ್ಯ ಸಂಬಂಧಿ ಕಾನೂನುಗಳೆಲ್ಲವೂ ಬ್ರಿಟನ್ನಿನ ಸಾಮಾಜಿಕ ವ್ಯವಸ್ಥೆ, ಅಲ್ಲಿನ ಜನರ ರೀತಿ-ನೀತಿ, ನಡವಳಿ, ರಾಜಕೀಯ ನೀತಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿತ್ತು. ಬ್ರಿಟಿಷರು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನು ಮಾಡಿದ್ದೂ ತಮ್ಮ ದೇಶದ ಕಾನೂನುಗಳನ್ನೇ ಅವಲಂಬಿಸಿ. ಹಾಗೆ ಬಂದ ಹಲವು ಕಾನೂನುಗಳಿಂದ ದೇಶದ ತುಂಬಾ ಮಾನಸಿಕ ಆಸ್ಪತ್ರೆಗಳೇನೋ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡವು. ಆದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಸೆರೆಕೊಂಡ ರೋಗಿಗಳ ಗತಿ ಕೇಳುವವರಿಲ್ಲ. ಅವರನ್ನು ಅಲ್ಲಿ ಬಿಡುವ ಮನೆಯವರಾದರೂ ಅಷ್ಟೆ. ಮತ್ತು ಅವರನ್ನು